

بررسی میکوریزای درختان کاج مناطق مختلف شهر تهران

حسن زارع مایوان، سیما زنگنه*

چکیده: وضعیت میکوریزای ریشه درختان کاج (*Pinus eldarica Medw.*) کاج تهران، کاج انداز یا کاج معمولی) در ۴ پارک واقع در شمال (پارک طالقانی)، جنوب (درختان اطراف بهشت زهرا)، شرق (پارک قرچک) و غرب تهران (پارک چیتگر) بررسی شد و اثر عوامل مختلف فیزیکی - شیمیایی و ساختاری خاک مناطق مختلف بر روی آن مورد بررسی قرار گرفت. همچنین قارچهای سطحی واقع در محل سایه انداز درختان جمع آوری گردید.

بررسی وضع ظاهری ریشه ها و نیز برشهای میکروسکوپی آنها، اندازه گیری های کمی، همچنین پراکنش گونه های قارچی اکتومیکوریزاساز، نشان داد که ریشه درختان کاج اکتومیکوریزایی هستند و بیشترین همزیستی در ریشه درختان غرب و شرق وجود دارد. رویش قارچهای سطحی در انواع مختلف و نیز در تعداد بیشتر در این نواحی، موید نتایج فوق است. از مهمترین قارچهای سطحی جمع آوری شده که سابقه میکوریزائی دارند می توان به *Tricholoma* و *Tricholoma terreum*، *Boletus appendicalatus* *argyraceum* اشاره کرد. همچنین بین عوامل و عناصر خاکی با آلودگی میکوریزائی همبستگی نزدیکی وجود دارد. میکوریزای درخت کاج، خاک اسیدی با شن فراوان و فسفر قابل جذب کافی را ترجیح می دهد. با تغییر شرایط محیطی خاک از شدت میکوریزایی شدن ریشه ها کاسته می شود با این حال می توان مشاهده کرد که اکتومیکوریزا توانسته است به درختان کاج در شرایطی سخت چون شوری زیاد، تراکم بالای خاک و نیز کم آبی کمک نماید. بنابراین ایجاد شرایط لازم، برای مثال وجود مقداری رس در خاکهای شنی، برای میکوریزائی شدن در جهت رشد گیاه و در نتیجه بقای طولانی تر فضای سبز ارزش زیادی دارد.

---

* - عضو هیات علمی، کارشناس ارشد گروه علوم گیاهی دانشگاه تربیت مدرس